

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามลของตัวแปรของการลดเอกสักษณ์ (Zimbardo, 1969) 3 อย่างคือ การอยู่ในกลุ่ม สภาวะนิรนาม และการกระตุ้นจากการกระทำ ที่มีต่อความก้าวร้าวของนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ม.5)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้เป็นนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 80 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา สภากาชาด โรงเรียนอัสสัมชัญ (บางรัก) โรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม โรงเรียนลัทธิมหาวิทยาสิบบรมค้ำแหง และโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา
2. การออกแบบการวิจัย ผู้วิจัยใช้รูปแบบการทดลองแบบ 2 X 2 X 2 factorial
3. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
 - 3.1 ห้องทดลอง ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ห้องสังเกตการณ์มีกระจกพิเศษสำหรับสังเกตพฤติกรรม และห้องแสดงพฤติกรรมของผู้รับการทดลอง ส่วนนอกของห้องสังเกตพฤติกรรม สดเป็นบริเวณเพื่อสังเกตกระทำตัวแปรแก่ผู้รับการทดลองด้วยส่วนหนึ่ง
 - 3.2 อุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง แบ่งเป็นอุปกรณ์เพื่อใช้กระทำต่อผู้แสดงบทบาทในห้องแสดงพฤติกรรม คือลูกป๋า ทาจากไหมพรม และลูกเทนนิส กับอุปกรณ์ที่ใช้เพื่อสังเกตกระทำตัวแปรให้แก่ผู้รับการทดลอง ได้แก่ ภาพใช้สำหรับระบายสี สีสำหรับระบาย ขวดแก้ว และก้อนหิน แบบกรอกประวัติส่วนตัว และอุปกรณ์ในห้องสังเกตการณ์ คือแบบฟอร์มบันทึกพฤติกรรมจากการสังเกตพฤติกรรม
 - 3.3 แบบประเมินค่าความก้าวร้าว

4. วิธีดำเนินการ

4.1 ทำการศึกษาหน้าเพื่อเลือกอุปกรณ์ที่จะนำไปใช้ในห้องทดลอง และเป็นดัชนี แสดงความก้าวร้าว ในครั้งแรกผู้วิจัยได้เลือกอาวุธเด็กเล่น 5 ชนิดที่มีลักษณะต่าง ๆ กัน และมี วิธีใช้ต่างกันแล้วสัมภาษณ์นักเรียน 10 คน ให้เรียงลำดับความรุนแรงของอาวุธทั้งหมด ปรากฏว่า อาวุธเหล่านั้นขาดความเที่ยง (Reliability) ต่อมาเปลี่ยนจากอาวุธเป็นอุปกรณ์ที่ใช้ ขว้างอย่างเดียว 3 ชนิด สัมภาษณ์นักเรียน 50 คน ให้เรียงลำดับความรุนแรงอีกเช่นกัน อุปกรณ์ 1 ใน 3 ยังขาดความเที่ยงเพราะมีปัญหาในเรื่องตัวแปรส ในที่สุดใช้อุปกรณ์สำหรับ ขว้างเพียง 2 ชนิด คือลูกเทนนิสและลูกใช้ปาทำจากไหมพรม ก่อนใช้ในห้องทดลองจริงได้ นำ ไปทดลองก่อนว่าอุปกรณ์ทั้งสอง ไม่มีลักษณะความเด่นเป็นพิเศษกว่ากัน จนเป็นเหตุให้ผู้รับการ ทดลองเลือกหยิบ จนมั่นใจได้ว่า ไม่มีตัวแปรแทรกซ้อนในเรื่องนี้ จึงเลือกใช้อุปกรณ์ทั้งสองชนิด ในห้องทดลองเพื่อใช้เป็นดัชนีแสดงความก้าวร้าว

4.2 สัตหผู้รับการทดลองชายชั้น ม.5 จำนวน 80 คน ลุ่มเข้ากลุ่มทดลอง 8 กลุ่ม ๆ ละ 10 คน แล้วนัดเวลาเข้าร่วมการทดลอง

4.3 สัตหอุปกรณ์และห้องทดลอง เพื่อการทดลองในสถานการณ์ต่าง ๆ ในแต่ ละสถานการณ์สัตว์แปรต้น 3 ตัว ซึ่งแบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่การให้ผู้รับการทดลองเข้าทดลอง คนเดียวหรือเป็นกลุ่ม (เดี่ยว-กลุ่ม) ให้ผู้รับการทดลองกรอกข้อความเกี่ยวกับประวัติของตนเอง หรือไม่ต้องกรอก (นิรนาม-ปรากฏนาม) และให้ผู้รับการทดลองขว้างขวดแก้วที่เตรียมไว้ให้ให้ แตก หรือให้ผู้รับการทดลองระบายสีภาพ (ได้รับการกระตุ้น-ไม่ได้รับการกระตุ้น) ตัวแปรแต่ ละตัวในแต่ละระดับจะสัตหกระทำให้ผู้รับการทดลองคนละ 3 ตัวแปรพร้อม ๆ กัน รวมทั้งสิ้น 8 สถานการณ์

4.4 เมื่อผู้รับการทดลองได้รับตัวแปร 3 ตัวครบแล้ว จึงเข้าห้องทดลองเพื่อ เลือกอุปกรณ์ที่จะใช้กระทำต่อ (ขว้าง) ผู้แสดงบทบาทซึ่งนั่งอยู่ฝั่ง ๆ โดยไม่โต้ตอบการกระทำ กระทำภายใน 1 นาที หรือแล้วแต่ดุลยพินิจของผู้รับการทดลองที่ต้องการจะกระทำหรือไม่กระทำ ก็ได้

4.5 ขณะที่ผู้รับการทดลองแสดงพฤติกรรม ผู้สังเกตการณ์ 2 คน จะช่วยกันสังเกตพฤติกรรมของผู้รับการทดลอง 1 คน ในสถานการณ์กลุ่มต้องสังเกต 2 คน ซึ่งใช้ผู้สังเกตการณ์ 4 คน อยู่ในห้องสังเกตการณ์ผ่านกระจกพิเศษที่ผู้รับการทดลองไม่รู้ตัวว่ากำลังถูกสังเกตอยู่ โดยผู้สังเกตการณ์จะจดบันทึกลักษณะพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เห็น เวลาที่ผู้รับการทดลองใช้ในการแสดงพฤติกรรมและอุปกรณ์ที่ใช้

4.6 ผู้วิจัยขอให้เพื่อนร่วมงาน 5 คน ช่วยประเมินคะแนนความก้าวร้าวของอุปกรณ์และลักษณะการขว้างแต่ละประเภท นำคะแนนความก้าวร้าวเหล่านั้นมาเฉลี่ยแล้วกำหนดเป็นค่าความก้าวร้าวมาตรฐานอีกชั้นหนึ่ง

4.7 ผู้วิจัยนำผลการสังเกตพฤติกรรมมาประเมินเป็นคะแนนความก้าวร้าวตามคะแนนความก้าวร้าวมาตรฐานที่กำหนดขึ้นในข้อ 4.6 โดยเฉลี่ยคะแนนจากผู้สังเกตการณ์ 2 คน เพื่อเป็นคะแนนของผู้รับการทดลอง 1 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำคะแนนความก้าวร้าวในแต่ละกลุ่ม มาทดสอบความมีนัยสำคัญของตัวแปร 3 ตัว ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ศึกษาคุณค่า F หากปฏิสัมพันธ์ (interaction) ของตัวแปรทั้ง 3 ตัว มีนัยสำคัญแล้ว จะทำการทดสอบผลทดลองหลักอย่างง่าย (Simple main-effects) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญของตัวแปรแต่ละตัวภายใต้อิทธิพลของตัวแปรอีก 2 ตัวต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยปรากฏว่าแรงปะทะของ 3 ตัวแปร มีผลต่อความก้าวร้าวอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ $P < .01$ ซึ่งหมายความว่าตัวแปรแต่ละตัวมีผลต่อความก้าวร้าวภายใต้อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงของอีก 2 ตัวแปรด้วย นั่นคือตัวแปรทั้งสามมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน และเมื่อทดสอบผลทดลองหลักอย่างง่ายเพื่อศึกษาผลของตัวแปรแต่ละตัวภายใต้อิทธิพลของอีก 2 ตัวแปร ปรากฏว่าการเข้ารับการทดลองคนเดียว ก่อให้เกิดความก้าวร้าวมากกว่าการเข้ารับการทดลองเป็นกลุ่ม ภายใต้สถานการณ์นิรนาม และไม่ได้รับการกระตุ้นอย่างมีนัยสำคัญ ($P < .01$) สภาวะนิรนามก่อให้เกิดความก้าวร้าวมากกว่าสภาวะปรักุณนาม ภายใต้สถานการณ์เข้ารับการทดลองคนเดียว

และไม่ได้รับการกระตุ้นอย่างมีนัยสำคัญ ($P < .01$) และการไม่ได้รับการกระตุ้นจากการกระทำ ก่อให้เกิดความก้าวร้าวมากกว่าการได้รับการกระตุ้น ภายใต้อาณัติการเข้ารับการทดลอง คนเดียวแบบนิรนามอย่างมีนัยสำคัญ ($p < .01$) นอกเหนือจากสถานการณ์ที่กล่าวมาแล้วนั้น ระดับทั้งสองของตัวแปรแต่ละตัว ไม่มีผลก่อให้เกิดความก้าวร้าวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวในห้องทดลองในแบบที่ผู้วิจัยศึกษาในครั้งนี้นั้น มีข้อจำกัด อยู่บางประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการที่ใช้ในการสังเกตพฤติกรรม ซึ่งอาจทำให้ผลการ ทดลองคลาดเคลื่อน ในการทดลองในครั้งต่อไปอาจนำวิทยาการที่ทันสมัยมาใช้ในการสังเกต พฤติกรรม เช่น การใช้วิดีโอเทปบันทึกภาพพฤติกรรมทั้งหมดที่เกิดขึ้นไว้ แล้วนำมาวิเคราะห์ใน ภายหลังจะทำให้ข้อจำกัดของการที่จะต้องรับสังเกตและจดบันทึกพฤติกรรมที่เกิดในช่วง เวลา อันสั้นมากหมดไป การทดลองจะได้ผลที่น่าเชื่อถือขึ้น นอกจากนี้ในการประเมินลักษณะการกระทำ ซึ่งรวดเร็ว ทำให้การประเมินเป็นการยากที่จะได้ผลแน่นอน และยากที่จะประเมินเพื่อสรุปเป็น ความรุนแรงของอารมณ์ อันจะทำให้เกิดข้อจำกัดได้อีกส่วนหนึ่ง

ตามทฤษฎีของฮิมบาร์โตนั้น พฤติกรรมที่เกิดขึ้นอาจเป็นได้ทั้งพฤติกรรมทางบวกและ ทางลบ (Zimbardo, 1970 cited by Lambert, 1980 : 456) แต่การศึกษาส่วนมากที่ กระทำกันนั้นมักศึกษาพฤติกรรมทางลบ เช่นพฤติกรรมก้าวร้าว (Diener, 1976) พฤติกรรม การขโมย (Diener et. al., 1976) พฤติกรรมการกระทำต่อศัตรูที่จับได้ในสนามรบ (Watson, 1973) การศึกษาพฤติกรรมทางบวกอื่น ๆ นอกเหนือจากพฤติกรรมทางลบที่ศึกษา กันมาแล้ว จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาอีก ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยมุ่งความสนใจไปในทิศทาง เดียว เช่น ศึกษาอิทธิพลของกลุ่มที่มีต่อความก้าวร้าว และมีได้คำนึงถึงอิทธิพลกลุ่มที่อาจจะมีต่อการระงับ ความก้าวร้าวได้ในขณะเดียวกัน การวิจัยในครั้งต่อไป จึงควรใช้การวิจัยศึกษาผล การทดลองให้กว้างขวางขึ้น

ในการศึกษาสภาพการณ์กลุ่มในการทดลองครั้งนี้ ผู้รับการทดลอง เป็นผู้ที่รู้จักกันเอง มาจากโรงเรียนเดียวกัน จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจในการศึกษาสภาพการณ์กลุ่ม โดยที่สมาชิกในกลุ่ม ต่างก็นิรนามกันเอง คือไม่รู้จักกันเป็นนักเรียนต่างโรงเรียนกัน เป็นต้น